

Anmälare:

Urbergsgruppen Sverige

Urbergsgruppen Grenna

Naturskyddsföreningen Tranås

Rolf och Hillevi Ax, Gyllinge 1:4 och 1:6

Bo Erixson, Lakarp 1:1, Kopparp 1:4, Porsarp 1:7

André Grip, Gyllinge 1:10

Gösta Grip, Gyllinge 1:2

Sten-Ingvar Ingvarsson, Porsarp 1:5

Leif Ivarsson, Holkaberg 1:3

Harriet och Jan Johansson, Vändelstorp 1:8 och 1:11

Elisabet Jonsson, Gyllinge 1:12

Hans-Åke Johnsson, Gyllinge 1:11

Allan och Kristina Karlsson, Mönsterarp 1:10

Anita Landin, Porsarp 2

Mats Martinsson, Isgårda 1:1

Anne-Marie och Lennart Åberg, Gylling 1:5

Siv och Erling Axelsson, Sofia Dahlbergs gata 15, 573 37 Tranås

Marita och Börje Walfridsson, Isgårda, 563 91 Gränna

Therese Walfridsson, Mörtorp 15, 563 91 Gränna

Anna och Tommy Börjesson, Isgårda Nyhem 1, 563 91 Gränna

Göran och Inga Marie Jacobsson, Bollekälla 1, 563 91 Gränna

Juridiskt ombud

Gunilla Högberg Björck

GBH Miljörätt

Östra Ågatan 53 5 tr

753 22 Uppsala

0763-226124

gbhmiljoratt@gmail.com

Anmälan till Justitieombudsmannen

Anmälan mot Lena Söderberg, generaldirektör på Sveriges geologiska undersökning, SGU.

Jag skriver denna anmälan både i egenskap privatperson och som juridiskt ombud för föreningen Urberggruppen Sverige, Urberggruppen Grenna, Naturskyddsföreningen Tranås och sakägare i området runt Gränna och Tranås (som kan komma att påverkas av gruvverksamhet vid Norra Kärr).

Anmälan avser

Lena Söderberg har i sin roll som generaldirektör för SGU i debattartikel i tidningen Aktuell Hållbarhet 2016-01-21 uttryckt åsikter som kan anses vara både partiska och olämpliga för myndighetens företrädare. Artikeln kan därmed anses vara ett partiskt inlägg från en statlig myndighet med avsikt att påverka kommande domstolsprövning något som strider mot Europakonventionen, EU:s rättighetsstadga samt svensk grundlag.

Söderberg skriver i sin artikel bl a att man aktivt bör utreda möjligheterna till en resurseffektiv och hänsynsfull gruvproduktion genom gruvprojektet i Norra Kärr utanför Gränna (se bifoga artikel). Av artikeln framgår tydligt att hon förespråkar denna gruva samt att hon förutsätter att den är tillåtlig enligt svensk miljölagstiftning.

Bakgrund

Gruvetableringar kräver tillstånd enligt både minerallagen (1991:45) och miljöbalken (1998:808) (samt bygglov etc enligt plan- och bygglagen).

Det kanadensiska bolaget Leadingedge har genom sitt svenska dotterbolag, Tasman Metals AB, hos Bergsstaten ansökt om både undersökningstillstånd och bearbetningskoncession enligt minerallagen.

- 31 augusti 2009 fick bolaget undersökningstillstånd enligt minerallagen för att utföra undersökningar av mineral i området. Bolaget har i augusti 2015 ansökt om förlängt undersökningstillstånd vilket medgivits av Bergsstaten. Detta förlängda undersökningstillstånd har av flera sakägare överklagats till Förvaltningsdomstolen i Falun. Förvaltningsrätten biföll 29 augusti 2016 överklagandet och upphävde Bergsstatens beslut. Dom 4291-15
- Bolaget överklagade domen till Kammarrätten i Sundsvall som upphävde förvaltningsrättens dom. Kammarrättens dom är nu överklagad till Högsta förvaltningsdomstolen. Målet är ännu inte avgjort.
- 25 maj 2013 beviljade Bergsstaten bolaget bearbetningskoncession enligt minerallagen. Detta tillstånd överklagades av enskilda och föreningar till regeringen, som i januari 2014 avisade respektive avslog alla överklaganden. Bearbetningskoncession innebär en ensamrätt enligt minerallagen att bedriva gruvverksamhet inom ett område under en 25-års period från beslutsdatumet.
- I april 2014 gjorde ett antal föreningar en anmälan om rättsprövning till Högsta förvaltningsdomstolen enligt lagen om rättsprövning av vissa regeringsbeslut, med begäran att regeringens beslut angående bearbetningskoncessionen skulle upphävas.
- 22 februari 2016 kom HFD:s dom innebärande att regeringens beslut upphävdes då prövning enligt miljöbalkens Natura 2000-bestämmelser (7 kap 28 a – 29 §§) inte genomförts, samt att Bergsstatens och regeringens beslut varit för begränsat då det inte omfattade en bedömning av påverkan av annat än själva dagbrottet. Frågan hamnade i och med detta återigen på regeringens bord då HFD rent formellt enligt lagen om rättsprövning enbart kan upphäva regeringens beslut men inte andra myndigheters beslut. Dom 2047-14
- Regeringen upphävde 30 juni 2016 Bergsstatens beslut om bearbetningskoncession och återlämnade målet till Bergsstaten för ny behandling.
- 6 september 2016 begärde Bergsstaten in komplettering av bolagets tidigare ansökan. Bolaget har fått anstånd t o m 28 april 2017 med att inkomma med kompletteringen. Ärendet är således fortfarande pågående, dnr BS 22-838-2012.

Bolaget måste även som framgår ovan ansöka om tillstånd enligt miljöbalken hos Mark- och miljödomstolen i Växjö. Denna prövning har ännu inte påbörjats utan

kvarstår alltså i sin helhet. Ett eventuellt tillstånd kan överklagas till Mark- och miljööverdomstolen och Högsta domstolen.

Projektet är på många sätt kontroversiellt och komplicerat även rent juridiskt, inte minst då även unionsrätt är direkt gällande. I närområdet finns bl a flera skyddade Natura 2000-områden med känsliga arter (enligt inventeringar 231 hotade arter, många med särskilt skydd enligt EU:s art- och habitatdirektiv och fågeldirektiv). Verksamheten medför även stora risker för dricksvattentäkten Vättern och står därmed i strid även mot EU:s ramvattendirektiv. Många boende i området riskerar få sin boendemiljö förstörd eller i varje fall kraftigt förorenad. Mina huvudmän riskerar samtliga att utsättas för stora olägenheter. De äger eller arrenderar fastigheter i direkt anslutning till eller i närheten av det planerade verksamhetsområdet.

Otillåten påverkan

Ett uttalande från en generaldirektör för en statlig myndighet får aldrig innebära inblandning i pågående prövning.

Bergsstaten, som är prövningsmyndighet enligt minerallagen, är ett särskilt beslutsorgan som organisatoriskt tillhör Sveriges geologiska undersökning (SGU), men som ska ha en oberoende ställning avseende sin myndighetsutövning. Dock finns anledning att tro att ett uttalande som det nu aktuella från SGU:s generaldirektör ändå kan ha en styrande påverkan vad gäller Bergsstatens beslut. Detta är särskilt allvarligt med tanke på den pågående prövningen.

SGU fungerar även som viktig remissinstans vid prövningen enligt miljöbalken. Det finns därmed överhängande risk att Mark- och miljödomstolen tar otillbörligt intryck av denna typ av uttalanden från myndighetens generaldirektör. Detta är allvarligt särskilt med tanke på den kommande miljöbalksprövningen.

Enligt regeringsformen 1 kap 1 § tredje stycket ska den offentliga makten utövas under lagarna. Statliga myndigheter får inte under pågående ärenden söka påverka eller ändra förutsättningarna för rättslig prövning.

Rätten till en rättvis rättegång för mina huvudmän utan inblandning av regeringen eller andra statliga myndigheter är grundläggande för EU-rätten och tillämpades och upprätthölls av EU-domstolen redan innan EU:s rättighetsstadga genom Lissabonfördraget gjordes till en del av primärrätten (art 6). Stadgan ska beaktas och tillämpas vid prövning av undersökningstillståndet i Kammarrätten och i Mark- och miljödomstolen (och övriga domstolar), men bör även ha bäring på Bergsstatens prövning av bearbetningskoncessionen.

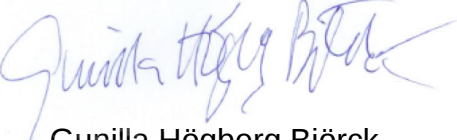
EU-domstolen har slagit fast att rätten till en rättvis rättegång enligt rättighetsstadgan motsvarar och överensstämmer med rätten till en rättvis rättegång i art 6:1 i Europakonventionen för mänskliga rättigheter (EKMR).

Europadomstolen har i en lång rad avgöranden slagit fast att det inte är tillåtet att ändra förutsättningarna under pågående rättegång. Ett tydligt uttalande av en myndighets högsta chef till förmån för en verksamhet som ännu inte fått nödvändiga

tillstånd och där flera processer är pågående, torde innefattas i ett sådant förbud mot inblandning eller försök att påverka rättsprocesser.

Sammantaget anser jag och mina huvudmän att Lena Söderberg som SGU:s generaldirektör genom att uttala sig om en enskild ännu oprövad verksamhet i starkt positiva ordalag överskridit vad som kan anses vara tillåtet för en person i denna ställning. Att debattartikeln inte är helt ny ändrar inte det faktum att den riskerar medföra otillåten påverkan på personer som nu har att pröva verksamheten enligt minerallagen och miljöbalken. Denna prövning är pågående idag och artikeln sprids med jämna mellanrum fortfarande inte minst i sociala medier. Mina huvudmän riskerar i och med detta att inte få den rätt till rättslig prövning som de har laglig rätt till.

Dag som ovan

Gunilla Högberg Björck

Bilaga

Artikel från Aktuell hållbarhet